

EDITORIÁL

Od ročníku 2016 je koncepce *Sešitu* postavena na střídání tematických čísel pokrývajících předem definovaný problém či teoretický okruh a čísel netematických, jejichž obsah tvoří převážně články, které došly do redakce v návaznosti na otevřené výzvy k zasílání příspěvků. Po dvacátém druhém čísle, připraveném v péči hostujícího editora Tomáše Pospiszyla a zasvěceném tématu „Výtvarné umění a film: sourozenci nebo vzdálení příbuzní?“, následuje tedy číslo netematické, v němž ale lze nalézt celou řadu korespondencí s tématy, kterým jsme se v *Sešitu* věnovali v minulosti.

Jednou z problematik, které se na stránkách *Sešitu* objevují opakovaně, je rozporuplná situace českého umění v období takzvané „transformace“ po roce 1989. Z významných příkladů reflexe této periody můžeme zmínit články Pavlíny Morganové „České výtvarné umění v období transformace. Vztahy umění a „angažovanosti““ (č. 9, 2010) a Jana Zálešáka „Bod zlomu. Hledání sociálního obratu v českém umění“ (č. 11, 2011). Dalším příspěvkem ke kritické historii českého umění na přelomu dvacátého a jednadvacátého století je studie Ondřeje Navrátila zaměřená na reflexi environmentálních otázek v umění devadesátých let. Na několika výrazných příkladech autor ukazuje rozmanitost ideového pozadí a uměleckých přístupů, které se v této éře dotkly tématu environmentalismu. Pozoruhodným rysem všech projektů, jež studie přibližuje, je fakt, že buď nebyly vůbec uskutečněny nebo se v procesu jejich realizace muselo

ustoupit od původní vize. Kromě obvyklých institucionálních a finančních omezení lze neúspěch těchto (převážně importních) environmentálních intervencí přičíst na vrub obecné nevraživosti tehdejšího českého kulturního prostředí k angažovanosti v umění.

Studii Evy Šlesingerové, jež nahlíží metody a kontradikce bioartu na teoretické bázi nového materialismu, můžeme rovněž chápat jako rozvinutí a doplnění debat, které byly v minulosti v *Sešitu* reflektovány. Manipulace s organickou matérií na hraně umění a vědy již zevrubně představil Karel Stibral ve studii „Bio art. Živé organismy a biologie v umění“ (č. 10, 2011), zatímco nový materialismus bývá řazen po bok řady dalších filosofických přístupů reprezentujících současný „spekulativní obrat“, kterému bylo věnováno celé tematické číslo *Sešitu* (č. 21, 2016). Šlesingerová podává erudovaný vhled do teoretických diskusí doprovázejících umělecké experimenty na hraně živého a neživého nebo lidského a nelidského. Na příkladech děl dvou významných představitelů bioartu pak rozvíjí svou kritickou interpretaci této tendence, podle níž se jedná o další podobu biomoci, která redukuje člověka a další organismy na jejich biologickou složku, již zároveň podřizuje přísné vědecko-technické kontrole.

Otištěním recenzi studie Matěje Strnada věnované dvěma nedávno publikovaným knihám zaměřujícím se na problematiku konzervování-restaurování (*Současná teorie konzervování* Salvadora Muñoz Viñase a *Proti času. Konzervovanie-reštaurovanie v Československu 1918–1971* Zuzany Bauerové) konečně získáváme možnost vyplnit lakunu v dosavadním žánrovém rejstříku *Sešitu*. Vzhledem k autorově orientaci v oboru a kritickému odstupu tento text přesahuje rámec běžné recenze; můžeme jej číst také jako obecný úvod do teoretických otázek, které se vynořují v souvislosti s úkoly obnovy a uchovávání kulturních artefaktů, nebo jako sondu do stavu debaty v lokálním prostředí.

Číslo tradičně uzavírá recenze knihy, jež se zaměřuje na další „příbuznou zónu“, která v *Sešitu* dosud zůstávala opomenuta, totiž na svět počítačových her. Adam Franc ve své reakci

na publikaci Heleny Bendové *Umění počítačových her* nabízí přehled dosavadní reflexe této problematiky v českém prostředí a kritickou analýzu argumentů, pomocí kterých Bendová obhajuje umělecký status počítačových her. Vzhledem ke stále výraznější roli, kterou ve vizuální kultuře hraje digitální prostředí, je možné předpokládat, že se k tomuto okruhu témat ještě v příštích číslech *Sešitu* vrátíme.

Toto číslo *Sešitu* je poslední, na kterém se redakčně podílí Jakub Stejskal. Na jeho pozici jej od příštího čísla střídá Anežka Bartlová.

Václav Magid, Jakub Stejskal